տներ շինեցին . ասանկով Լաւրետոնը գեղ մը ձեւացաւ, ու ետքը քաղաք դարձաւ ։ Ռեքանաթացիք փառաւոր տաճար մը շինեցին՝ սուրբ տունը մէջը առնելու համար . Յուլիոս Բ պապը նոր տաճար մըն ալ շինեց առջինէն աւելի փառաւոր, քովն ալ քահանայից բնակելու տեղ . ուրիշ հայրապետներն ալ չորս կողմը պարիսպ քաշեցին, ու քաղաքին պատիւը աւելի մեծցուցին՝ եպիսկոպոսական աթոռ ընելով . աս պատճառաւ աւելի շատցան ուխտի գնացողները . կ՚ըսեն թէ ամէն տարի ինչուան 200,000էն աւելի ուխտաւոր կ՚երթայ հոն ։ Իսկ թագաւորներուն իշխաններուն տըւած փառաւոր ընծաները խիստ շատ ու հարուստ բաներ էին . և թէպէտ Գաղղիացիք ան գանձերուն մեծ մասը յափշտակեցին ատենով, բայց ետքը նորէն հարըստացաւ ։

Աս տունը 31 ոտք երկայնութիւն ունի, 13 ոտք լայնութիւն, 18 բարձրութիւն . ներսը մէկ թզաչափ բարձրութեամբ արձան մը կայ Աստուածածնայ՝ մայր փայտէ շինած . աս արձանը Գաղղիացւոց խռովութեան ատենը Փարիզ տարուեցաւ, բայց ետքը 1801ին Պիոս Է հայրապետին աղաչանքովը նորէն դարձուցին . անոր տակը սեղան մը կայ ակատ՝ յասպիս ու գոճազմ քարերէ շինած . աս ազնիւ ընծան Կոզմաս Բ, Թոսքանայի դուքսը նուիրեց . աս սեղանին մէջ ագուցած է նաև սուրբ տանը հետ եկած առջի սեղանը ։ Սեղանին ձախ կողմը պատին վրայ թնդանօթի ռումբ մը կախուած է, որ Միրանտոլայի պաշարման ատենէն մնացած է . իսկ աջ կողմը դարան մը կայ, մէջը խոհակերոցի կարասիք և ուրիշ անօթներ . պատուհանին տակը խաչելութեան պատկեր մը կայ, երկու կողմն ալ սուրբ կուսին և Յովհաննէս աւետարանչին պատկերքը ։ Շատ փառաւոր զարդերով շինուած է դրսի կողմը, որուն երկայնութիւնն է 60 թիզ, լայնութիւնը 40 ու բարձրութիւնը 50էն աւելի . տանը չորս կողմը 16 սիւն կայ՝ վարպետ բանուածքներով զարդարած . բոլոր ծախքը 250 հազար Ֆրանքէն աւելի եղաւ ։ Տունը խաչաձև է . մէջը տասուերկու մեծ սիւներու վրայ կեցած գմբէթ մը կայ . չորս կողմը եօթը մատուռ ունի . հեռուն ուրիշ մատուռներ ալ կան՝ երևելի նկարիչներու պատկերներով զարդարած, ճակատն ալ մարմարիոնէ գեղեցիկ արձաններով ։ Հրապարակին մէջ մէկ յորդ աղբիւր մը կայ շատ մեծագործ . երևելի է նաև աւանդատունը ու մեծ սրահը, ուր որ կը պահուին գանձերն ու ընծաները ։

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Եօժէն Սիւ գաղղիացւոյն Թափառական Հրէայ անուանով գիրքը ։

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ մատենագրութիւնը ուրիշ ամէն ծաղկեալ ազգաց մատենագրութեանը համեմատելով՝ գրեթէ միշտ ամէն ազգաց մէջ դիւրաւ ընդունելի եղած է ։ Բայց, թէ որ քանի մը շատ երևելի մատենագիրներ դուրս հանենք, շատ անգամ աս ազգին մատենագրաց մեծ մասին մէջ կը պակսի խորին փիլիսոփայական մըտածութիւն, ու բացատրութեան ոյժ ։ Նա սակայն որովհետև բնական շնորհք մը, համոզողական վայելչութիւն մը ու լեզուի անուշութիւն մը ունին, անոր համար ամէն տեսակ ընթերցողաց սիրելի կ՚ըլլան ։ Մանաւանդ աւելի ընդունելի կ՚ըլլան չափաւոր գիտնականաց, որ ամէն ազգի մէջ՝ խորունկ մտածողներու հետ բաղդատելով՝ շատ աւելի են ։ Ցաւալին աս է՝ որ ամէն գրուածք, ինչպէս ամէն ազգի մէջ՝ այսպէս Գաղղիացւոց մէջ ալ, միշտ օգտակար չեն . երբեմն ծուռ մտքէ, երբեմն ալ ապականեալ սրտէ առաջ գալով՝ շատ վնասներու պատճառ կ՚ըլլան ։ Ու այսպիսի վնա-

տակար գրքերն ալ՝ նոյն գաղղիական մատենագրութեան բնական շնորհքը ունենալով, մարդկային ապականեալ բնութիւնն ալ օգնական գտնելով, ամենուն աւելի դիւրաւ սիրելի կ'ըլլան, անով ալ տուած վնասնին աւելի շատ ։

Այս ետքի ատեններս ալ ողջամիտ համբաւաւոր մատենագրաց հետ երեւելի եղան ուրիշ շատ մեծահանճար մատենագիրներ ալ Գաղղիացւոց մէջ, որ ուղղադատ մարդիկներու մեծ ցաւտուին՝ թէ հասարակաց ըրած վնասնուն պատճառաւ, և թէ իրենց սքանչելի հանճարը վնասակար մատենագրութեան նուաստացընելնուն պատճառաւ ։ Անանկ որ ան հանճարներն որ անմահ մնալու արժանի էին՝ քիչ ատենէն մոռացութեան մէջ պիտի թաղուին ։

Այս տեսակ մատենագիրներէն մէկն ալ է Եւժէն Սիւ [1], որ թէպէտ դեռ աշխոյժ երիտասարդութեան տարիքն է, բայց անխոնջ աշխատանօքը հիմակուընէ հատորներու հեղինակ է ։ Մ՝իայն մէ՛ղք որ իրեն մեծ մատենագրական տաղանդը կը ջանայ ապականել իր հանած վնասակար գրքերովը ։ Այս ետքերս հանեց գիրք մ'ալ Թափառական Հրեայ [2] ըսուած, որ լի է ամպարշտական ու աղտեղի տեսարաններով ։ Բայց դժբախտաբար թէ Գաղղիա և թէ Գաղղիայէն դուրս ամէն թեթեւաբարոյ ընկերութեանց զբօսարանը եղաւ աս վնասակար գիրքը ։

Այս գրքիս դէմ ելան չէ թէ միայն Գաղղիոյ կորիճ եպիսկոպոսները, հապա նաև ուղղախոհ օրագիրներ. որոնցմէ մէկէն մենք ալ թարգմանեցինք աս ետևի հատուածը. որովհետև աղւոր ճարտասանութեամբ կը համոզէ՝ թէ ինչ մեծ է կրօնի վսեմութիւնը, ու մոլութեամբ ինչպէս հանճարն ալ կը նուաստանայ ։

ՈՉԻՆՉ երկմտիմ ասել եթէ ոչ երբէք այնպէս զհանդէս հզօր օգնականութեան քրիստոնէական կրօնիցս իցէ տեսանել, որպէս 'ի մեծամեծ վիշտս վտանգի ։ Մ՝ինչ խոնարհին ամենայն գլուխք, մինչ նկուն լինին ամենայն միտք 'ի բռնութենէ չարին, մինչ յոյս ինքնին, յետին մխիթարութիւն վշտացելոց, ոչ ևս արձակէ յիւրոց անտի ճառագայթից նշոյլ ինչ յամպոյն որ մթագնեն զերկինս շուրջանակի, անդ սկսանին գործք քրիստոնէութե՛, ուր դադար առնու գործ մարդկութեան, և խնամողական ձեռօքն նեցուկ մատանէ դողդոջուն ազգաց 'ի չարաժամ աւուրս պանդխտութեան նոցա ։ Ասաց իսկ Շաթոպրիան յՈգին քրիստոնէութեան. “Ա՛ծ զմտաւ որպիսի և վիշտս կամք իցեն „քեզ, և լեր աներկեւան զի քրիստոնեայ կրօնք կանխեալ են քան զքեզ „և զդարմանսն մերձ եդեալ„ ։

Ոչ մոռանայ այս կրօն զաւուրս ծագման իւրոյ ։ Եկն յաշխարհ յաւուրս ահագին տառապանացն, քան զոր առաւելագոյն վշտօք չէր թերևս տագնապեալ այս աշխարհ՝ յորում բնակեալս եմք. առաջին հայեցուած նորա ետես՝ զի տատանէր ինքնակալութիւնն հռովմէական հանգուցեալ 'ի վերայ ապականարար բարուց, և աւերակաց կրօնից. որպէս զշինուած մեծակառոյց, ընդ որով կործանիցին որդնակեր նեցուկք ։ Նա ինքն 'ի վեր կալաւ զազգ մարդկան յաւուրս խռովութեանց և կործանմանց, և 'ի տագնապողական յերկունսն, որ 'ի մահուան հնացելոյ աշխարհին, և ծննդեան նորոյս. նա ինքն 'ի ժամանակս արշաւանացն հիւսիսի ընդ մէջ արձանացաւ քաղաքական կարգաց և խուժադուժ գազանութեան որ բնաւորապէս իմն դիմէր 'ի հանդէս մեծի հարսանեաց. և բարերար նորին ձեռնտուութեամբ ամոքեցաւ հարուածն ։ Որք կարող իցեն 'ի վեր ելանել 'ի ծագ կատարման իրաց որպէս զի 'ի սկզբանէ անտի տացեն զվճիռն, տեսանեն այնպիսիք զի քրիստոնէութիւն յաղթանակ է իմացականին 'ի վերայ նիւթական բնութեան, տիրողութիւն

1 Eugène Sue. 2 Juif errant.

իմն բարոյական մարդոյն 'ի վերայ բնաբանականին. և վասն այնորիկ իսկ քաջ մխիթարիչ հանդիպի ամենայն վշտաց, դարման ամենայն հիւանդութեանց, և 'ի բնէ օձան ամենայն տառապանաց։ Ընդ պատմութիւնս, ամենայն ուրեք յանդիման լինի քեզ զի կատարէ զայս գեղեցիկ պաշտօն. և ձեռն տայ 'ի վեր կանգնել զմարդկային բնութիւն 'ի ծոցոյ աւերակաց իւրոց։

Լարիկ տէր է յաւիտենական քաղաքին զոյգ ընդ պատերազմասէր խուժանին իւրոյ։ "Օ գամ ինչ յանձին, աղաղակէ բարբարոսն, որ մղէ զիս հրոյ ճարակ տալ զՀռոմ"։ Ո՞'ի բաց յափշտակեսցէ զՋահն 'ի հրդեհարկու ձեռաց նորա և ազատեսցէ զպարտեալն Հռոմ։ Լայդ յաղթանակ է կրօնից։ Խաղաղարար բազուկք հայրապետին տարածեսցին ընդդէմ կործանելոյ քաղաքականութեանն և սպառնալից բարբարոսութեան, որ ահա 'ի վեր ամբառնայ զոտն հարկանել առաքուր զզոհ իւր. և քրիստոնէութիւն ոյժ տուեալ մեծապէս բարոյական զօրութեան՝ շահեսցի յաղթանակ գեղեցիկ 'ի վերայ նիւթականի զօրութեան։

Տես և զՍտիղաս որ ընդ քարշ ածեալ աշխարհ մի սպառազէն զկնի իւր՝ զթագաւորութիւնս յանապատ դարձուցանէ, և որպէս զհրդեհ թողու զկնի իւր ակօս երկայն աւերակաց վերածխելոց, և գայ նուիրական իմն գործել զգործն վրէժխնդրութեան և կործանման, և հարկանէ զդուռն Հռոմայ։ Ո՞ւր իցէ Ակիպիոն, որ տացէ պատասխանի սպառնալեաց ըսկայազօր այսր Հննիբաղայ։ Ո՞, որպէս զՄարիոս, եկեսցէ և տարածեսցէ զՀզօր բազուկս իւր ընդ մէջ Հռոմայ և հրոսակացն հիւսիսականաց։ Լայդ գործ է քրիստոնէութեան։ Լրութայ, և իւր արժանի հատուցանէ զտրիտուր փոխարինի մարդադաւ հիւրընկալուէն, որով ժողովէին զնա կայսերք 'ի կրկիսին։ Տեսանէս զծերունին՝ որ ընթանայ բարձր 'ի գլուխ և հանդարտահայեաց ընդ մէջ արհաւրաց համայն ժողովրդեան։ Ընդ առաջ դիմէ վտանգին, որում ոչ ժուժկալեցին արք սպառազէնք։ Որպիսի՛ ընթացիւք դիմէ յահաւոր ճամբարս Հռոնաց։ Մի՛ ինչ վհատիցիք. պատգամաբեր է քրիստոնէութեան առ բարբարոսութիւն։ Ընքոտեալ ծերունին պաշտպան լինի Կապիտոլեայ, և կանգնի միայնակ ամբարտակ յաւիտենական քաղաքին։ Օ օրութիւնն նիւթական՝ հանգուցեալ 'ի Ստիղաս՝ նկուն եղիցի առաջի բարոյական զօրութեան, զոր քրիստոնէութի՝ հանգոյց 'ի հրեշտակ իւր. և ահա խաբազանն Աստուծոյ յետս ընկրկի առաջի առնն Աստուծոյ։

Յակն արկ զյիշատակարանս դարուց. փոփոխին տեղիք, փոփոխին դէպք և արք. պաշտօն քրիստոնէութեան ոչ փոխի. և զիա՞րդ փոփոխեսցի, զի միշտ պաշտամունք նորա հաւատք են, յոյս և սէր։ Յաւուրս ցաւոց յայտնի լինի կարողութիւն նորա. և մարդկային թշուառութիւնք պատուանդան իմն են 'ի վեր ամբառնալ զմեծութիւն նորին։ Արկ զաչս քո 'ի Մարսիլիա, 'ի նախնի թագուհի հաբաւականն Պաղղիոյ. 'ի չարագուշակ աւուրսն, յորում տագնապեցաւ յահաւոր տառապանաց։ Ընդ ոչ յայր ոք յանդիման տպաւորէր խարազանն, ոչ Ատտիղաս անուաներ պատուհասն և ոչ Լարիկ. այլ սոսկալի ևս, հարկաներ բազմագոյն և անվրիպելի հարուածովք։ Մինչդեռ ամենեքեան 'ի փախուստ խուճապէին, և կամ ահաբեկեալք զդողղի հարկանէին առաջի մահագոյժ ախտին, ո՞ել ընդ առաջ նորա և արգել զի մի 'ի սպառ տիրեսցէ քաղաքին։ Ո՞յօժարեցաւ լինել ընկեր անմեկնելի կորստեան և մահուան։ Լայդ իրաւունք էին քրիստոնէութեան. և ամենայն ոք գիտէ՝ եթէ ո՞րպէս եկաց 'ի վերայ իրաւանց իւրոց։ Ոչ յիշատակեմք զհրաշն մեծանձնութեան, որ կենդանի են յա-

մենայն յաշխարհ յիշատակս, և ոչ յանդիման առնեմք զգեղեցիկն զայն դիւցազներգութիւն քրիստոնէական որ համայն բովանդակի յանունն Պելզունս. այլ կրկնեմք միայն ընդ երախտագէտ Թոռունս եթէ սէրն անըսպառ անցոյց զանցոյց զմեծութեամբ ցաւոցն. և քստմնելի մենամարտեալ ժանտախտին ընդ հայրապետին, յաղթական հանդիսացան կրօնք։

Յաւուրս մաղձացաւին այնպիսի ինչ հանդիպէր միւսանգամ։ Արդարև պետական տեսչութիւն ժամանակին գործ ինչ ոչ գործեաց 'ի մատուցանել քրիստոնէութեան զիրաւունսն նորա։ Ոչ ապաւինութիւն յաղօթս, ոչ բողոք առ կրօնսն, որ զձեռսն լի պաղատանօք 'ի վեր յերկինս ամբառնայ, և անդուստ իջուցանէ յերկիր լի ողորմութեամբք. ոչ ինչ, որով զրկիցին մարդիկն՝ որ 'ի ժամանակին պետք էին իրաց տեսչութեան, յիրաւանց անուան անաստուածական պետութեան. մոռացածին տեսչութիւն, զոր յետ ընդ երկար ջատագովելոյ և արդեամբք կատարեցին։ Այլ կրօնն ոչ մնայ զի հրաժարեսցի 'ի կատարել զպաշտօն իւր։

Ոչ գիտեմք եթէ ով յիշեսցէ արդեօք, թէ ուղղափառ կրօնք և կղերիկոսութիւն յոր սահման հասեալ էին յայն աւուրս յաշխարհի մերում. և մանաւանդ յառաջնումն թեմի թագաւորութեանն, ուր ախտին զայրացեալ էր կատաղութիւն առաւել քան թէ այլուր։ Ետուն յայնժամ զպտուղ իւրեանց երկայն զրպարտութիւնք կուտակեալք 'ի վերայ երիցութեան 'ի ժամանակս նորոգելոյ պետութեանն որ վրիպակատես պատուով մեծարեալ էր զերիցունսն, և պարգևեալ նոցա փոխանակ ազատութեանն որ կարևորն էր՝ անընտրող իմն պաշտպանութիւն, թէպէտ և բարեսէր և լի գեղեցիկ դիտաւորութեամբք։ Աւարահարութիւն արքեպիսկոպոսարանին հանդիպէր 'ի 29 յուլիսի 1830 զոյգ ընդ աւարառութեան Թիւյիլրեայ, և խռովարկուքն արիւնաշաղախ ձեռօք ընթանային 'ի խնդիր արհիեպիսկոպոսին Քըլէնեայ մինչև 'ի Քոնֆլան 'ի մատնել զնա 'ի մահ։

Յետ այնորիկ զմիմեանց կնի յաջորդէին ցոյցք և գործք ոխութեան։ Խափանեցաւ պաշտօնն աստուածային յեկեղեցւոյ սրբոյ Ժընուեւեայ։ Տեսաւ աւարառութիւն եկեղեցւոյ սրբոյն Գերմանոսի Օսերրացւոյ 'ի պատճառս տարեւոր պաշտաման վասն հանգստեան հոգւոյ դքսին Պերրեայ, և երկրորդ յափշտակութիւն և կործանումն արքեպիսկոպոսարանին, առ որ մերձ էր և Թիբեր, որ էր 'ի ժամանակին 'ի ձեռանէ դիւանադպրի պետութեանն, և անկարեկիր ոգւով տայր պատասխանի ումեմն յազգային պահապանաց, որ աղաչէր զնա անձամբ և 'ի ձեռն ազգային պահապանաց սանձել զխժդժական աւերածն. "Չէ արժան թշնամեցուցանել, ասէ, զժողովուրդն ընդ ազգային պահապանաց. անագան է արդ, պարտ է մնալ կատարածին„։ Զ Քոնֆլան յաւարի առին և յաւեր դարձուցին, զխաչն Քրիստոսի 'ի վայր կործանեցին 'ի գագաթանց եկեղեցեաց. որպէս կարեւէր սրտիւ ասէր արհիեպիսկոպոսն Քըլէն 'ի միում կոնդակայն իւրոց. "Նշանն Քրիստոսի ջնջեցաւ 'ի ճակատուէ դշխոյին քաղաքաց„։ Հովուապետն քաղաքին Փարիզայւոց բռնադատեցաւ թաքչիլ իբրև զչարագործ ոք, և ստէպ փոփոխել զտեղի թագստեանն 'ի խուսափել յորոգայթից զոր լարէին անձին նորա։

Առ 'ի ճշգրիտ գտակաւ 'ի վերայ հասանել պայմանի ուղղափառութե և երիցանւոյն հարկ էր մերձ գտանել ոխերիմ խօսից 'ի վերայ եկեղեցադրամսակին 'ի նախընթաց ամի մաղձայաւին։ Տակաւին 'ի միտս մեր է պատկեր աւուրն ամբոխի և մրրկաց։ Ստոյիկեան գործակալք 1830 ամին եկակոչ առնէին 'ի բեմ իւրեանց զամենայն կարգ եկեղեցական զինուո-

րութեան. և մինչ բանք լինէին չափել զհաց ազգային մերոց կրօնից, խղճմտութիւնք տնտեսական զգուշութեան 'ի վեր երևէին 'ի շինութե լողաց, մանաւանդ յատենին, որ առանց համարակալութեան առատանայր առ տեսչութիւն քաղաքական բարեկարգութե, և չափաւոր զեխուրաւորմն համարեր : Նախ արհիեպիսկոպոսք եղեն յանդիման, և զհետ նոցա եպիսկոպոսունք և ապա երիցունք կարգ ըստ կարգէ. Թշնամանք, խեղկատակութիւնք խուժէին առ ամենայն քուէարկութիւն. սակն մարտիրոս իմն էր, և բեմ գաղղիացի և քրիստոնեայ ատենին ոչ ինչ ընդհատ 'ի բարձուանդակէ ատենին, յորմէ Յուլիանոս հեթանոսամիտն հալածէր և ծաղածանակ առնէր զքրիստոնեայս : Չէր ոք 'ի նուաստ ձոռոմաբանից աւանաց, յորոյ չէին 'ի գրապանի թշնամանք, վիժածք խակութեան մտաց իւրոց, վոլթերեանն երգիծաբանութիւն կամ թէ ումեք սիրելի ևս իցէ պատել հարուածն ըստ օրինադիր հանդիսի :

Իբրև պաշտօնեայք քրիստոնէութե մի ըստ միոջէ անցին ընդ փուրսիշն և ընդ բրածեծ, 'ի կարգ անկան կանոնիկոսք : Յայնժամ ոմն 'ի գործակալաց սրացաւ 'ի բեմն, ճակատ նորա լուսաւոր 'ի փառացն զոր շահելոց էր, և այնպիսի իմն տեսլեամբ, զի թուէր իմն ասել. « Հա՛պա, ունկնդիր լերուք, այժմ իսկ անհնարինս ծաղր արարից » : Ունկնդիր եղեն գործակալին, և նա ասէ. « Յի՞նչ պիտանացու իցեն կանոնիկոսք ». որպէս թէ ասէր, Յի՞նչ պիտանացու իցէ դաղձն ; յի՞նչ պիտանացու իցէ փուշ և տատասկ. յի՞նչ պիտանացու իցեն թերթք վիպասանուեց : Ատեանն, իբրև զի հզօր էր մտօք, 'ի լուր փիլիսոփայական հանճարոյս զկայ էառ, և ջերմ ոգւով հաստատեաց՝ եթէ քանզի առ չարի՝ անհնարին էր սպանանել զկանոնիկոսս, այնու մարթ իցէ առնուլ քաջալեր՝ զի մի ևս կարող լիցին 'ի վեր առնուլ զոք 'ի կարգ իւրեանց : Յի՞նչ պիտանացու իցեն կանոնիկոսք, կրկնէին մեծախօհագոյնքն ատենին, և մեծամեծս քրքիջ բառնային. իբրև թէ ասէին իմն՝ եթէ իշխէին. Յի՞նչ պիտանացու իցէ քրիստոնէութիւն. քանզի 'ի ջնջել նոցա մեծապէս նուազէր սակն, և մարթ էր այնու յաճախել զկողմն տեսչութեան քաղաքական կարգաց 'ի բարգաւաճանս բարեկրօն վարուց, 'ի պերճութիւն գաւառին, և չափաւորութե ոչ սակաւ : Լռութե տեսող գոլով հանդիսին ասէի ցանձն իմ. « Քրիստոնէութիւն տայ պատասխանի. — Համբերութե » : Ի վերայ եհաս մաղձացաւն մատուցանել նմա բարեպատեհ ժամ զպատասխանւոյս, և գիտէք ամենեքեան եթէ քրիստոնէութիւն որպէս յօգուտ 'ի կիր էարկ զդէպսն :

(ԱՒԱՐՏՆ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅՍ :)

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Պարէզ [1] :

Աս մանտրտիկ թռչունները անհանգիստ, շատախօս և ուրիշ ամէն թռչուններէն աւելի սրտոտ են : Սովորաբար շատը մէկտեղ կը պտըտին մէկ ծառէն մէկալը թռչըտելով, վեր վար ելլելով իջնալով. ոտքերնուն վրայ ալ ճանկեր ունենալնուն համար՝ ինչ դիրքով կ'ուզեն նէ՝ դիւրաւ կը կենան. երբեմն նաև բոլորովին կռնըկի վրայ կախուածի պէս ծառերուն կեղևները կը կտցեն : Ասոնք դիւրաւ բռնելու համար ծուղակին քովերը բու մը կամ ուրիշ գիշատիչ թռչուն մը կը դնեն. ասոնք անիկայ որ կը

1 Աս անունը գրինք Լիննէոսի Parus (Պարուս) ըսածին, որ տաճկերէն ճօպլագ գուշու կամ չուլ գուշու, և ռամկօրէն ֆէշէրէ կ'ըսուի. գաղղ. Mésange, ու Charbonnière. իտ. Cinciallegra. անգղ. Tit.